

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Markéty Lehké, Ph.D., a soudců Mgr. Ladislava Vaško a Ing. Mgr. Martina Jakuba Bruse ve věci

žalobkyně: **Mgr. A. N.**, narozena „X“,
bytem „X“,

proti

žalovanému: **Finanční úřad pro Ústecký kraj**,
sídlem Velká Hradební 39/61, 400 21 Ústí nad Labem,

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) podanou v zákonem stanovené lhůtě se žalobkyně domáhala, aby soud vyslovil, že výzva ze dne 13. 6. 2016, č. j. 1542230/16/2501-60561-505629, kterou žalovaný podle § 57 odst. 3 a podle § 93 odst. 4 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“) vyzval Československou obchodní Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

banku, a. s., k poskytnutí všech úvěrových smluv vztahujících se k úvěrovým účtům žalobkyně včetně všech příloh, pokud tyto účty vede či vedla v letech 2012 až 2015, dokladů, na základě kterých bylo z jednotlivých úvěrových účtů čerpáno v souvislosti s bytovými potřebami, a veškerých ostatních informací týkajících se předmětných úvěrů (např. doložení výše, účelu čerpání apod.). Žalobkyně se v žalobě současně domáhala toho, aby soud žalovanému zakázal pokračovat v porušování práva žalobkyně a uložil mu nahradit žalobkyni náklady soudního řízení.

Žaloba

2. V žalobě žalobkyně předeslala, že žalovaný sice má oprávnění zjišťovat údaje podle § 57 odst. 3 daňového řádu, nicméně podmínkou je v § 58 odst. 1 a v § 93 odst. 4 téhož zákona uvedená potřebnost pro správu daní. Podle žalobkyně žalovaný předmětnou výzvou nezákonně rozšířil okruh informací, které je banka povinna a oprávněna poskytnout, neboť v § 57 odst. 3 daňového řádu je tento okruh omezen výhradně na čísla účtů, údaje o jejich majitelích, stavech peněžních prostředků na účtech a jejich pohybu a údaje o úvěrech, vkladech a depozitech. Žalobkyně zdůraznila, že žalovaný není oprávněn požadovat a banka nesmí poskytovat informace nad zákonem vymezený rozsah. Podle žalobkyně proto poskytnutím všech úvěrových smluv včetně dokladů o čerpání a ostatních informací týkajících se jejích úvěrů bylo zasaženo do jejích ústavně chráněných práv. Žalobkyně připustila, že žalovaný vyžádal doklady ke spotřebitelským úvěrům poskytnutým v souvislosti s jejími bytovými potřebami, ovšem podotkla, že nikdy nebyly předmětem jejího daňového přiznání, neboť žalobkyně úroky z těchto úvěrů neuplatnila na řádku 47 daňového přiznání jako nezdanitelnou část základu daně podle § 15 odst. 3 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o daních z příjmů“), ani je neučinila předmětem svých výdajů, tedy nebyly uplatněny na žádném řádku daňového přiznání v žádném zdaňovacím období let 2012 až 2015. Žalobkyně měla za to, že spotřebitelské úvěry, k nimž si žalovaný vyžádal smlouvy, jsou její zcela soukromou záležitostí a žalovaný nebyl oprávněn je zkoumat ani s odkazem na obecný cíl správy daní podle § 1 odst. 2 daňového řádu. Dodala, že vyžádané doklady nebyly důležité pro správné zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady, tudíž žalovaný porušil zásadu zákonnosti, když od Československé obchodní banky, a. s., požadoval informace nad rámec § 57 odst. 3 daňového řádu. V této souvislosti žalobkyně poukázala na čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky.
3. Žalobkyně dále citovala rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2016, č. j. 4 Afs 177/2014-35, s důrazem na to, že výčet informací podle § 57 odst. 3 daňového řádu je taxativní, a byť správce daně při výkladu právního předpisu vychází také z jeho smyslu a účelu, nemůže výkladem obcházet či pozměňovat význam právních norem, jejichž formální vyjádření nevyvolává pochybnosti, a nemůže takto libovolně rozšiřovat zákonné meze svých oprávnění. Podle žalobkyně tak žalovaný vydal výzvu ze dne 13. 6. 2016 v rozporu se zákonem, čímž zneužil svou pravomoc a zasáhl do jejích ústavně chráněných práv. Žalovaný tím podle žalobkyně porušil základní zásady správy daní uvedené v § 5 až § 9 daňového řádu, např. zásadu zákonnosti, zákazu zneužití pravomoci a správního uvážení. Dodala, že uplatňování základních zásad souvisí se zásadami dobré správy, tj. s takovým postupem správce daně, který je nejen v souladu se zákonem, ale zároveň mu nelze vytknout svévoli, účelovost, vyhýbavost, neefektivnost, liknavost a jiné nežádoucí znaky.

Vyjádření žalovaného k žalobě

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

4. Žalovaný k výzvě soudu předložil správní spis a písemné vyjádření k žalobě, v němž navrhl její zamítnutí pro nedůvodnost. Popsal svůj dosavadní postup a konstatoval, že žalobkyní namítané skutečnosti již byly prověřovány ze strany žalovaného na základě stížnosti žalobkyně na postup žalovaného ze dne 20. 2. 2017 a rovněž ze strany Odvolacího finančního ředitelství na základě žádosti žalobkyně ze dne 23. 5. 2017 o přešetření způsobu vyřízení stížnosti, a to v obou případech se závěrem o nedůvodnosti podání žalobkyně. Žalovaný proto setrval na svém stanovisku obsaženém ve zmíněných písemnostech a dodal, že k porušení zákona žalobkyní tvrzeným způsobem ani k zásahu do jejích ústavně zaručených práv nedošlo a výzva k poskytnutí informací podle § 57 daňového řádu není nezákonná. Žalovaný uzavřel, že námitky žalobkyně nemají oporu v zákoně, v judikatuře ani ve zjištěném skutkovém a právním stavu.

Posouzení věci soudem

5. O žalobě soud v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. rozhodl bez jednání, neboť žalobkyně i žalovaný s tím výslovně souhlasili.
6. Nejprve se soud zaměřil na otázku včasnosti podané žaloby. V této souvislosti považuje soud za nezbytné připomenout, že podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu platí, že „[s]tížnost ani žádost o prošetření způsobu vyřízení stížnosti dle § 261 daňového řádu není jiným právním prostředkem ochrany nebo nápravy ve smyslu § 85 s. ř. s., který je nutno před podáním žaloby na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správce daně vyčerpat. Případné podání takové stížnosti nemá vliv na běh subjektivní lhůty pro podání žaloby“ (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 12. 2017, č. j. 1 Afs 58/2017-42, publ. pod č. 3686 Sb. NSS, dostupný na www.nssoud.cz). V citovaném rozsudku rozšířený senát Nejvyššího správního soudu dále uvedl, že „... vyslovil závazný právní názor, který je v rozporu s předcházející judikaturou ... Judikatorní odklon je faktorem nevyhnutelně spojeným s rozhodovací činností soudů. Jakkoliv na straně jedné je určité nežádoucí, aby k němu docházelo příliš často, představuje na straně druhé nezbytný dynamický prvek ve vývoji judikatury. Pokud dojde v důsledku sjednocovací činnosti rozšířeného senátu k judikatornímu odklonu, nelze nově přijatý názor zásadně aplikovat zpětně, pokud by v důsledku této změny účastníci řízení, resp. soukromé subjekty, jednající v důvěře ve stávající judikaturu, ztratili přístup k soudu ...“ Podle dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu, jež byla citovaným rozsudkem překonána, platilo, že prostředkem ochrany, jehož vyčerpáním je podmíněna přípustnost zásahové žaloby, je nejen stížnost podle § 261 odst. 1 až 5 daňového řádu, ale i žádost o prošetření způsobu vyřízení této stížnosti podle odstavce 6 téhož ustanovení, resp. že zásahovou žalobu je možno věcně projednat až po bezvýsledném vyčerpání žádosti o prošetření způsobu vyřízení stížnosti podle § 261 odst. 6 daňového řádu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2013, č. j. 9 Aps 4/2013-25, publ. pod č. 2956/2014 Sb. NSS, dostupný na www.nssoud.cz). V projednávané věci žalobkyně před podáním žaloby vyčerpala prostředky ochrany zmíněné v naposledy citovaném rozsudku a žalobu podala do dvou měsíců od doručení vyrozumění Odvolacího finančního ředitelství ze dne 25. 7. 2017, č. j. 32558/17/5100-41451-711055, o prošetření způsobu vyřízení stížnosti, a proto je třeba tuto žalobu považovat za včasnou.
7. Žalobu na ochranu před nezákonným zásahem soud posoudil podle části třetí hlavy druhé třetího dílu s. ř. s. Žalobou na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu se podle § 82 odst. 1 s. ř. s. může každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, domáhat ochrany proti takovému zásahu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný. Podle § 87 odst. 1 s. ř. s. platí, že soud o této žalobě rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí; pokud soud rozhoduje pouze o určení toho, zda zásah byl nezákonný, vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu. Podle § 87 odst. 2 s. ř. s. platí, že soud rozsudkem určí, že provedený zásah byl nezákonný, a trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky anebo hrozí-li jeho opakování, zakáže správnímu orgánu, aby v porušování žalobcova práva pokračoval, a přikáže, aby, je-li to možné, obnovil stav před zásahem. Žalovaným je pak podle § 83 s. ř. s. správní orgán, který podle žalobního tvrzení zásah provedl.

8. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu a po prostudování obsahu předložené spisové dokumentace dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
9. Podle § 57 odst. 3 daňového řádu ve znění účinném do 4. 6. 2018 platilo, že *„[b]anky, včetně zahraničních bank, spořitelní a úvěrní družstva a platební instituce (dále jen „poskytovatel platebních služeb“) jsou povinny na vyžádání správce daně poskytnout čísla účtů, údaje o jejich majitelích, stavech peněžních prostředků na účtech a o jejich pohybu a údaje o úvěrech, vkladech a depozitech.“*
10. Citované ustanovení představuje prolomení bankovního tajemství předpokládané v § 38 odst. 3 písm. c) zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, podle kterého zprávu o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, podá banka bez jeho souhlasu, jestliže o to písemně požádá správce daně za podmínek podle daňového řádu. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 25. 10. 2016, č. j. 4 Afs 177/2016-35, dostupném na www.nssoud.cz, poukázal na to, že výčet informací poskytovaných na vyžádání správce daně podle § 57 odst. 3 daňového řádu je třeba považovat za taxativní. Na poskytnutí jiných, v tomto ustanovení neuvedených informací, tedy správce daně nemá právo.
11. Zdejší soud se proto primárně zaměřil na otázku, zda žalovaný požadoval údaje vyjmenované v citovaném ustanovení, či nikoli. V žalobkyní napadené výzvě ze dne 13. 6. 2016, č. j. 1542230/16/2501-60561-505629, žalovaný požadoval od Československé obchodní banky, a. s., poskytnutí jednak všech úvěrových smluv včetně příloh, pokud banka takové účty k osobě žalobkyně vede či vedla v letech 2012 až 2015, jednak dokladů, na základě kterých bylo čerpáno z jednotlivých úvěrových účtů v souvislosti s bytovými potřebami, a jednak veškerých ostatních informací týkajících se předmětných poskytnutých úvěrů, to vše ve vztahu k osobě žalobkyně. Takto vymezený rozsah požadovaných informací podle názoru soudu přesně odpovídá znění citovaného ustanovení, neboť jsou vyžadovány výhradně údaje o úvěrech, které jsou v textu § 57 odst. 3 daňového řádu uvedeny. Tímto se právě projednávaná věc odlišuje od případu řešeného Nejvyšším správním soudem ve zmíněném rozsudku ze dne 25. 10. 2016, č. j. 4 Afs 177/2016-35, kde správce daně požadoval údaje o osobách s dispozičními právy k účtu, které v taxativním výčtu údajů podle předmětného ustanovení uvedeny nebyly.
12. Podle názoru zdejšího soudu přitom z hlediska § 57 odst. 3 daňového řádu není podstatné, zda žalovaný požadoval prosté sdělení údajů nebo poskytnutí listin, v nichž jsou tyto údaje obsaženy, neboť obojí zjevně plní stejný účel. Vyžádání příslušných listin přitom žalovanému umožňoval § 93 odst. 4 daňového řádu, z něhož vyplývá, že *„[o]rgány veřejné moci a osoby, které mají listiny a další věci nezbytné pro správu daní, které mohou být důkazním prostředkem při správě daní, jsou povinny za podmínek podle § 58 na vyžádání*

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

správce daně listiny nebo jejich kopie a jiné věci vydat nebo zapůjčit k ohledání; ustanovení § 96 odst. 3 se použije obdobně. Vyžaduje-li to účel řízení, může si správce daně vyžádat úřední ověření předložené kopie.“ Citované ustanovení neobsahuje žádné omezení, které by bránilo tomu, aby si správce daně vyžádal od banky potřebné listiny, což je přinejmenším v případě výpisů z účtů zcela běžný postup. Soud přitom nevidí žádný důvod, proč by se mělo poskytování výpisů z účtů a úvěrových smluv, které jsou rovněž listinami, jakkoli od sebe lišit. Lze tedy shrnout, že § 57 odst. 3 daňového řádu prolamuje bankovní tajemství a § 93 odst. 4 téhož zákona v této souvislosti umožňuje žádat od bank poskytnutí listin obsahujících údaje vymezené v § 57 odst. 3 daňového řádu.

13. Žalobkyni lze přisvědčit v tom, že podle § 58 odst. 1 daňového řádu platí, že „*fojrgány veřejné moci a osoby uvedené v § 57 jsou povinny poskytnout bezúplatně na vyžádání správce daně stanovené údaje, a to v rozsahu nezbytném pro správu daní.*“ Správce daně tedy může požadovat jen omezený rozsah údajů, přičemž limitem je to, zda jsou nezbytné pro správu daní, či nikoli. V tomto kontextu soud podotýká, že pro správu daní jsou nezbytné takové údaje, které umožní potvrdit, či vyvrátit tvrzení daňového subjektu, a které tak mohou mít vliv na správné zjištění a stanovení daně.
14. V projednávané věci předcházely napadené výzvě ze dne 13. 6. 2016 tři výzvy k podání dodatečného daňového přiznání ze dne 7. 3. 2016, a to samostatně za zdaňovací období roku 2012, roku 2013 a roku 2014, a dále výzva k odstranění pochybností ze dne 28. 4. 2016 vztahující se k daňovému přiznání žalobkyně k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2015. V těchto výzvách ze dne 7. 3. 2016 a ze dne 28. 4. 2016, adresovaných žalobkyni, žalovaný konstatoval, že žalobkyně uplatnila nezdanitelnou část základu daně – odečet úroků z úvěru v plné výši, ačkoli úvěr použila jak na financování bytových potřeb, tak pro účely pronájmu, přičemž je možno uplatnit odečet úroků pouze ve výši odpovídající bytové potřebě. Žalovaný upozornil na to, že žalobkyně bydlí na adrese, kde současně sídlí Severočeská investorská společnost s. r. o. a podnikající fyzické osoby J. a H. K. Vzhledem k tomu, že žalobkyně v daňových přiznáních deklarovala i příjmy z pronájmu podle § 9 zákona o daních z příjmů, měl žalovaný za to, že šlo o příjmy z pronájmu nebytových prostor zmíněné společnosti a podnikajícím fyzickým osobám, přičemž podle § 15 odst. 3 téhož zákona lze odečet úroků v případě, že je bytová potřeba nebo její část používána k podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, uplatnit pouze v poměrné výši.
15. Z uvedeného je podle názoru soudu zřejmé, že žalovaný prověřoval správnost výše daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období let 2012 až 2015, přičemž se zaměřoval na nezdanitelnou část základu daně – odečet úroků z úvěru na financování bytových potřeb, a to v kontextu možné kolize bytových potřeb žalobkyně a pronájmu. K tomu žalovaný logicky potřeboval zjistit, jaké měla žalobkyně bankovní účty a zda na některý z nich nepřicházely platby nájemného od Severočeské investorské společnosti s. r. o. nebo od J. či H. K. Za dané procesní situace má soud za to, že žalovaný byl oprávněn od Československé obchodní banky, a. s., vyžadovat údaje a listiny obsažené ve výzvě ze dne 13. 6. 2016, neboť tyto informace byly nezbytné pro správu daní. Informace o úvěrech poskytnutých žalobkyni totiž mohly sloužit k ověření konkrétních účelů – bytových potřeb včetně adres příslušných nemovitostí, na které byly úvěry poskytnuty.
16. Soud podotýká, že i sama žalobkyně připustila, že se jednalo o úvěry poskytnuté v souvislosti s jejími bytovými potřebami. Skutečnost, že úroky z těchto úvěrů žalobkyně nikdy neuplatnila na řádku 47 daňového přiznání jako nezdanitelnou část základu daně,

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

nepovažuje soud za podstatnou, neboť žalovaný to nemohl dopředu vědět a teprve prostřednictvím předmětné výzvy ze dne 13. 6. 2016 získal podklady, ze kterých mohl tyto skutečnosti zjistit, resp. ověřit. Podle názoru soudu byl tedy žalovaným zvolený postup nezbytný k tomu, aby řádně vyhodnotil, zda žalobkyně uplatnila nezdanitelnou část základu daně – odečet úroků z úvěru na financování bytových potřeb v souladu se zákonem, neboť jedině se znalostí údajů o jednotlivých úvěrech a současně o tom, které nemovitosti žalobkyně pronajímala, mohl žalovaný postavit najisto, jaká je správná výše částky na řádku 47 daňových přiznání k dani z příjmů fyzických osob za jednotlivá zdaňovací období.

17. S ohledem na uvedené skutečnosti soud nesdílí přesvědčení žalobkyně, že žalovaný nebyl oprávněn její soukromé smlouvy zkoumat ani s odkazem na obecný cíl správy daní podle § 1 odst. 2 daňového řádu. K námitce žalobkyně, že vyžádané doklady nebyly důležité pro správné zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady, soud opakuje, že teprve z těchto listin mohl žalovaný ověřit správnost údajů uvedených v jednotlivých daňových přiznáních. Postupem žalovaného nedošlo k porušení žalobkyní uváděných základních zásad správy daní, ani zásady dobré správy jako takové, neboť jednání žalovaného nevykazuje znaky svévole, účelovosti, zneužití pravomoci či správního uvážení, ani jiné nežádoucí znaky a plně odpovídá příslušným ustanovením daňového řádu, aniž by zasáhlo do ústavně chráněných práv žalobkyně. Nedošlo ani k namítanému porušení čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.
18. S ohledem na výše uvedené soud uzavírá, že se žalovaný vydáním výzvy ze dne 13. 6. 2016, č. j. 1542230/16/2501-60561-505629, nedopustil nezákonného zásahu. Soud tedy vyhodnotil žalobu jako nedůvodnou, a proto ji podle § 87 odst. 3 s. ř. s. zamítl.
19. Žalobkyní navržené dokazování soud v souladu s § 52 odst. 1 s. ř. s. neprovedl pro nadbytečnost, neboť se jednalo o listiny, které tvoří součást spisové dokumentace předložené žalovaným, a provedení těchto důkazů by na výše uvedených závěrech soudu nemohlo nic změnit.
20. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch a žalovanému náklady řízení nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly, ani jejich náhradu nepožadoval, proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů řízení právo.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Ústí nad Labem 17. prosince 2019

JUDr. Markéta Lehká, Ph.D., v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

(K.ř.č. 1 - rozsudek)